

Asia: VN/2245/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 184 §n muuttamisesta

Vastaajan rooli ja toimiala. Valitse parhaiten kuvaava

1. Tekijä tai esittävä taiteilija (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

Kirjallisuus

2. Sisältöteollisuus (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

-

3. Välittäjät (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

-

4. Työntekijä- tai työnantajaliitto

Työntekijäliitto

5. Kulttuuriperintöorganisaatio (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

-

6. Opetus- ja tutkimusalan organisaatio

-

7. Julkinen sektori

-

8. Kansalainen, kuluttaja tai muu loppukäyttäjä (ml. näitä edustavat yhdistykset ja organisaatiot) tai muu yhteisö

Muu organisaatio. Mikä? [Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto edustaa 1800 kääntäjää ja tulkkia, joihin kuuluu kirjallisuuden kääntäjien lisäksi av-kääntäjiä, asiatekstinkääntäjiä, tulkkeja ja alan opettajia ja tutkijoita sekä opiskelijoita. Edustamme koko käänös- ja tulkkausalaan, eli edellä mainituista toimialoista ensisijaisesti kirjallisuuden alaa, mutta tekijöitämme on monella luovalla

alalla (kuten av-alalla). SKTL:n jäsenet ovat henkilöjäseniä, ja meillä on myös yksi yhteisöjäsen, Diakonia-ammattikorkeakoulu.]

Yleistä. Valitkaa jokin näistä, ellei esityksestä ole tarkempaa lausuttavaa

Valitkaa jokin näistä, ellei esityksestä ole tarkempaa lausuttavaa. Jättäkää tällöin vastaamatta tätä seuraaviin kysymyksiin.

-

1. Kysymyksiä esityksestä kokonaisuudessaan

Esityksellä pyritään modernisoimaan tekijänoikeutta ja saattamaan se paremmin vastaamaan digitaalisen ajan vaatimuksia. Onko esitys kokonaisuudessaan oikeansuuntainen?

Ei. Perustelkaa halutessanne lyhyesti: [Ei, esitys kokonaisuudessaan ei ole oikeansuuntainen. Ei. Perustelkaa halutessanne lyhyesti: Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto (SKTL) kiittää mahdollisuudesta lausua. Suomessa valmistellaan merkittävintä tekijänoikeuslain uudistusta vuosikymmeniin. On todella tärkeää, että uudistus valmistellaan huolella. SKTL:n mielestä tekijänoikeussäätelyn ajantasaistaminen on itsessään kannatettava tavoite ja Euroopan neuvoston ja parlamentin direktiivi (EU) 2019/790 tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla (DSM-direktiivi) loi Suomelle raamit oman kansallisen tekijänoikeuslainsäädäntömme uudistamiselle. DSM-direktiivi on pitkällisten neuvotteluiden ja vaikuttaminen kautta syntynyt kompromissi, jolla pyrittiin turvaamaan eri tahojen intressien välinen tasapaino. Hallituksen esitysluonnoksessa tuota tasapainoa ei valitettavasti onnistuta säilyttämään. Tavoite siitä, että tekijänoikeutta modernisoidaan ja saatetaan se paremmin vastaamaan digitaalisen ajan vaatimuksia on hyvä, mutta on huomioonotettavaa, että nykyinen lakiesitys on tekijöille erittäin tärkeä ja suurin tekijänoikeuden muutos aikoihin. Lakiesitys poikkeaa kuitenkin monessa kohdin implementoitavan direktiivin tekstistä. Huomiota kiinnittää muun muassa se, että tekijöiden oikeus kohtuulliseen korvaukseen on esityksessä kirjoitettu heikommin kuin direktiivissä. Esitysluonnoksen perustelut ovat monin paikoin puutteelliset ja jopa puolueelliset (opetuspoikkeus, edelleen lähettäminen, arvokuilu). Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtyy myös TTVK:n lausuntoon mm. Toteamuksen osalta, että lakiesitykseen on otettu mukaan yksityiskohtia, joita direktiivi ei edellytä. Oikeudenhaltijoiden ja tekijän asemaa heikennetään. Lopputuloksena on sisäisesti ristiriitainen esitys, jossa direktiivissä tavoiteltu tasapaino rikotaan. Direktiivissä on kyse ns. harmonisointidirektiivistä, jonka tavoitteena on yhdenmukaistaa EU:n sisämarkkinoita. Esitys on tämän tavoitteen vastainen. Kuten myös Tekijänoikeusjärjestö Kopiosto toteaa: "Esityksen näkökulma on vallitsevasti käyttäjälähtöinen. Oikeudenhaltijoiden oikeuksia heikennetään monissa kohdin ratkaisevalla tavalla. Luonnos ehdottaa säädettäväksi opetuspoikkeuksen hyvin laajassa merkityksessä ja nykyisen sopimuslissensijärjestelmän purkamista, mitä direktiivi ei suinkaan ehdota tai edellytä. Ehdotus katkaisisi lissensinsaajien ja ministeriön kanssa kehitetyn tutkimusten ja sopimusten tasapainoisen tradition, jonka puitteissa osapuolet voivat muuttaa lupakäytäntöjä tarpeiden muuttuessa. Luonnos jättää edelleen lähettämistä koskevan ja direktiivin edellyttämän harmonisoinnin tekemättä ja hämärtää tarkoitushakuisella tavalla primääriin lähettämisen, edelleen lähettämisen ja ns. suoran lähettämisen (direct injection) käsitteet. Esitys on jyrkkä poikkeama pohjoismaisesta tekijänoikeuden kehittämisen yhteisestä traditiosta. Tämä käy ilmeiseksi, kun vertaa esitysluonnosta Tanskassa jo toteutettuun direktiivin osien implementointiin (erityisesti verkkolähetysdirektiiviä ja artikla 17 eli ns. arvokuilua koskien) ja Ruotsissa vastikään annettuun hallituksen esitykseen. Ruotsin

esitys on luonteeltaan säilyttävä, vallitsevan tradition ja direktiivin edellyttämien muutosten taitava yhteenliitos.” Esitys on direktiivin tavoitteiden ja sisällön vastainen, se ei vastaa direktiivin tavoitetta parantaa tekijöiden asema, vaan paikoin heikentää sitä. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on varmistuttava, että tekijöillä ja esittävillä taiteilijoilla on oikeus saada asianmukainen korvaus teostensa ja esitystensä käytöstä. EU-direktiiveissä asetetut tavoitteet ovat jäsenmaita sitovia. Jos hallituksen esitys hyväksyttäisiin sellaisenaan, tekijät ja taiteilijat olisivat jatkossakin erittäin heikossa neuvotteluasemassa korvauksista sopiessaan ja sopimuksia tehdessään. Muutokset myös heikentäisivät taiteilijoiden asemaa. Tekijänoikeusjärjestö Sanaston mukaan “Tekijänoikeuslain uudistuksessa omaisuuden suojalle perusoikeutena ei tunnuta annettavan perusoikeuksien punninnassa kovin suurta painoarvoa. Päinvastoin valittujen säädösehdotusten vaikutuksia tekijöiden ja tekijänoikeuden haltijoiden omaisuudensuojaan tunnutaan vähäteltävän. Erityisesti tämä käy ilmi ehdotetun laajan teosten opetuskäyttöä koskevan poikkeussäätelyn yhteydessä, jonka ei todeta vaikuttavan tekijöiden taloudelliseen asemaan, vaikka siirtymä lisensoinnista pakkolisenssiin ja valtion päättämään korvaustasoon vaikuttaisi oletettavasti merkittävästi tekijöiden tuloihin. Omaisuuden suoja unohdetaan perustellen samalla teosten käyttöä opetuksessa opetuksen vapaudella.” Kollektiivinen sopiminen olisi tehokas keino varmistaa EU-direktiivin tavoitteiden toteutuminen. Tätä keinoa ei ole huomioitu hallituksen esitysluonnoksessa. Kollektiivinen sopiminen tarkoittaa sitä, että tekijöitä edustavat järjestöt voisivat jatkossa neuvotella korvauksista ja muista käyttöehdoista tekijöiden puolesta. Yhdessä sovitut vähimmäisehdot takaisivat taiteilijoille ja tekijöille asianmukaiset korvaukset ja tiedonsaannin teostensa käytöstä. Euroopan neuvoston ministerikomitea on linjannut joulukuussa 2018, että eurooppalainen kilpailuoikeus ei ole esteenä itsensäyöllistäjien kollektiiviselle sopimiselle. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtenä 50 000 luovan alan tekijää edustavan Tekijäfoorumin jäsenjärjestönä vaatii, että lakiluonnos palautetaan valmisteluun seuraavien yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja korjaamiseksi: Direktiivin edellyttämä asianmukaisen ja oikeasuhtaisen korvauksen periaate toteutetaan käytännössä kollektiivisopimuksilla Taiteilijan on saatava tietoa ja voitava arvioida saamansa palkkion kohtuullisuus, ja sen vuoksi hänen tulee saada selkeitä tietoja teostensa käytöstä ja kertyneestä tulosta. Tiedot ovat kattavia, jos ne ovat vähintään alalla yhteisesti laaditun suosituksen ja/tai kollektiivisopimuksen mukaisia. Tekijät tarvitsevat matalan kynnyksen menettelyä tuekseen, koska heillä on harvoin taloudellisia mahdollisuuksia viedä korvauksia koskevat asiat tuomioistuimeen. Uuden ehdotetun tekijänoikeusriitalautakunnan tehtäväkenttää tulee laajentaa koskemaan myös tekijöiden korvauskysymyksiä. Sähköisessä muodossa teosta on helppo pitää saatavilla ja hyödyntää näennäisesti. Oikeuksia myös ostetaan tekijöiltä varmuuden vuoksi, mikä estää teoksen käytön muualla hidastaen myös luovan talouden kasvua. Jos oikeuksien luovutuksensaaja ei käytä oikeuksia tehokkaalla tavalla, tekijällä tulee olla oikeus käyttää peruuttamisoikeuttaan joko kokonaan tai osittain. SKTL katsoo, ettei hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetuksi lain muuttamisesta ole DSM-direktiivin mukainen. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto esittää ministeriölle esityksen palauttamista uudelleen valmisteluun. Se tulee saattaa vastaamaan direktiivin sanamuotoa ja tarkoitusta. Yhdymme myös Tekijäfoorumin, Kopioston ja Sanaston lausunnoissa asiasta sanottuun.]

Esityksessä pyritään saavuttamaan oikeudenmukainen tasapaino tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden, sisältöteollisuuden ja muiden kaupallisten toimijoiden sekä yhteiskunnan (ml. kulttuuriperintölaitosten, oppilaitosten ja kansalaisten ja loppukäyttäjien) etujen välillä. Onko esitys kokonaisuudessaan tältä osin oikeansuuntainen?

Ei. Perustelkaa halutessanne lyhyesti: [Ei, esitys kokonaisuudessaan ei ole oikeansuuntainen. Luovan alan tekijöitä edustava Tekijäfoorumi, jonka jäsen Suomen kääntäjien ja tulkkien liittokin on,

korostaa implementointivaiheessa olevan DSM-direktiivin (EU:n tekijänoikeusdirektiivi 2019/790) tärkeyttä tekijöille ja esittäville taiteilijoille. Direktiivin 3 luvun artikloiden 18–23 tarkoituksena on parantaa tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden asemaa. Luovaa alaa koskevat artiklat on hallituksen esitykseen kirjoitettu direktiivin sanamuodoista ja tarkoituksesta poiketen. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto on erittäin huolissaan siitä, että direktiivin tarkoitus tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden aseman parantamisesta ei ole toteutumassa direktiivin edellyttämällä tavalla. SKTL yhtyy myös Sanaston lausuntoon: Esitysluonnoksessa huomioidaan kyllä täysimääräisesti DSM-direktiivin sääntelemät mahdollisuudet säätää tekijän yksinoikeuteen uusia rajoituksia eikä epäröidä mennä rajoitusten säätämässä myös direktiivin sanamuotoa huomattavasti pidemmälle. Toisaalta tekijänoikeuden oikeudenhaltijoiden suojaa parantavien DSM-direktiivin sääntelyssä noudatetaan minimisääntelylinjaa tai jopa säädetään vastoin direktiivin sanamuotoa ja tarkoitusta. Keskeisten asiakokonaisuuksien, opetuspoikkeuksen ja edelleen lähettämisen osalta, esitys on yksipuolisesti käyttäjälähtöinen. Edelleen lähettämisen käsite on tarkoituksellisesti häivytetty niin, että EU:n alueella täysin vakiintunut kotimaisten kanavien edelleenlähettäminen näyttäisi käytännössä katoavan Suomesta oikeudellisena ilmiönä. Tämä on käsittääksemme direktiivin vastaista. Opetuksen osalta nykyinen kontrolloitu sopimuslisenssimenettely korvataan epämääräisellä opetusta koskevalla rajoituksella, johon ei sisälly minkäänlaista sopimusmekanismia, saati asiakassuhdetta. Tehty taloudellinen vaikutusarviointi on perusteiltaan virheellinen. Rajoituksen ulottuvuus menee paljon laajemmalle kuin direktiivin sallima opetuksen havainnollistaminen teoksia digitaalisesti käyttämällä, se vaarantaa oppimateriaalikustantamisen ja tuhoaa ammattimaisten tekijöiden ja kustantajien sekä käyttäjien turvaksi rakennetun sopimuslisenssijärjestelmän ja sen ympärille syntyneen talouden. Yhdymme siten Sanaston ja Kopioston lausuntoihin.]

Puuttuuko esityksestä kokonaan jotain sellaista, mistä olisi tarpeen säätää tässä yhteydessä? Mikä?

Kyllä puuttuu. Yhdymme Kopioston ja Sanaston lausumaan mm.

-Opetuksen sopimuslisenssin osalta

-Tekijän korvausoikeuteen kaikesta tekijänoikeuden rajoituksen nojalla tapahtuvasta käytöstä

-Ehdotukseen tarpeesta säätää lainauskorvauksen laajentamisesta e-kirjoihin ja äänikirjoihin siten, että tekijänoikeuslakiin lisätään pykälä, jolla säädetään tekijällä olevan oikeus lainauskorvaukseen myös silloin, kun teoksen sähköinen kappale välitetään kirjaston käyttäjille ja välittäminen on tapahtunut lisenssiehtojen mukaisesti, peräänkuulutamme siis lainauskorvauksen ulottamista e-aineistoihin, kuten e- ja äänikirjoihin.

Lakiin tulisi sisällyttää osio, jossa lainauskorvaus ulotetaan koskemaan myös e- ja äänikirjoja. Voimassa olevan lain mukaan lainauskorvaus koskee vain perinteisiä fyysisinä kappaleina lainattavia kirjoja. On perusteltua, että tekijät saavat lain nojalla teostensa kirjastokäytöstä korvauksen julkaisumuodosta riippumatta. Sikäli kuin tarkoituksena on tekijänoikeuslain modernisointi ja sen saattaminen paremmin vastaamaan digitaalisen ajan vaatimuksia, lainauskorvauksen ulottaminen myös digitaalisessa muodossa oleviin e- ja äänikirjoihin, on välttämätön muutos. Kääntäjille e-aineistojen saattaminen lainauskorvauksen piiriin on toimeentulon kannalta erittäin tärkeää.

Yhdymme Tekijäfoorumin lausuntoon seuraavilta osin:

-Myöskään erillistä riidanratkaisumenettelyelintä ei ole mainittu tässä esityksessä. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tekijällä on oikeus asianmukaiseen ja oikeasuhtaiseen korvaukseen teoksensa käytöstä (art. 18). Periaatteesta tulisi säätää asiaa koskevalla uudella säännöksellä, kuten Ruotsissa esitetään tehtäväksi. Ruotsin esityksen mukaan on syytä olettaa, että laissa säädetty oikeus kohtuulliseen korvaukseen vahvistaa tekijöiden asemaa, ja siksi direktiivin periaate on syytä panna täytäntöön.

Esityksessä on jätetty säätämättä vaihtoehtoisesta, matalan kynnyksen riitojenratkaisumekanismista tekijöille (art. 20). Luonnoksessa on tunnistettu se, että yksittäisillä sisällön tuottajilla ei ole mahdollisuuksia käynnistää oikeudenkäyntejä, mutta unohdettu, että tilanne on sama yksittäisillä tekijöillä. Ratkaisu ilmentää hyvin koko esitystä leimaavaa epätasapainoa tekijöiden ja käyttäjien aseman ja etujen välillä.

Kuten direktiivin 72 johdantokappaleessa todetaan, tekijät ja esittävät taiteilijat ovat heikommassa sopimusasemassa myös toimiessaan yritystensä kautta. Tämän takia on tärkeää, että asiakokonaisuuteen liittyvät tekijänoikeuslain säännökset ulotetaan omien yritystensä kautta toimiviin tekijöihin ja esittäviin taiteilijoihin. Samoin heikommassa asemassa ovat tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden perikunnat. Tärkeää on, että säännökset ulotetaan myös heihin.

Esitämme, että otatte huomioon Tekijäfoorumien, Sanaston ja Kopioston esitykset tämän kohdan osalta. Sopimuslisensijärjestelmää tulee kehittää tässä yhteydessä sekä päivittämällä voimassa olevia sopimuslisenssisäännöksiä että säätämällä Kopioston kuvaamalla tavalla uusista sopimuslisenssin sovellusalueista.

2. Kysymyksiä tekstin- ja tiedonlouhinnasta (TekL 13 b §, DSM-direktiivin 3 ja 4 artikla)

Tekijänoikeuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 13 b § kappaleen valmistamisesta tiedonlouhintaa varten. Pykälällä pannaan täytäntöön DSM-direktiivin 3 artikla (tiedonlouhinta tieteelliseen tarkoitukseen) ja 4 artikla (tiedonlouhinta yleiseen tarkoitukseen). Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia.

Kannatamme tekstin- ja tiedonlouhintaa koskevaa esitystä muutettuna. Yhdymme Sanaston ja Kopioston lausuntoihin.

Lakiin tai sen perusteluihin tulee lisätä tiedonlouhinnan määritelmä direktiivin 2 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Käsitettä ei tule jättää tekijänoikeuslaissa tarpeettoman tulkinnanvaraiseksi. Lain perusteluissa tulee todeta, että rajoitussäännös ei luo offensiivista oikeutta saada aineistoa käytettäväksi. Lakitekstiä tulee tarkentaa siten, että siinä puhutaan julkistetusta teoksesta, joka on julkistettu tekijänoikeuden haltijan suostumuksella tai toimesta. Oikeudenhaltijan mahdollisuus

kieltää tai estää teoksen kappaleen valmistaminen muussa kuin tieteellisessä tutkimuksessa tapahtuvassa tiedonlouhinnassa tulee olla joustavaa ja helppoa.

3. Kysymyksiä teosten käytöstä opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa (TekL 14, 18, 19 a, 21, 50 c, 64 c §, DSM-direktiivin 5 artikla)

a. Teosten käyttäminen opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa (TekL 14 §:n 1 ja 4 momentti)

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto katsoo, että materiaalien havainnollistava käyttö opetustoiminnassa on erittäin kannatettavaa, mutta sille pitää olla selvät pelisäännöt. Materiaalia ei voida hyödyntää vapaasti ja maksutta. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto vastustaa ehdotettua ratkaisua tekijänoikeuden rajoittamiseksi opetus- ja tutkimustoiminnassa. Esitetyllä ratkaisulla olisi vakavia ja peruuttamattomia vaikutuksia kotimaisiin tekijöihin ja se tuhoaisi ammattimaisten tekijöiden turvaksi rakennetun sopimuslisenssijärjestelmän ja sen ympärille syntyneen talouden. Direktiivin tarkoitus on turvata tekijä asema, ei vahingoittaa sitä. Ehdotus on myös opetuskäytön kannalta hyvin epäselvä, ja aiheuttaa myös kääntäjien materiaalia opetuskäytössä käyttäville opettajille epäselviä käännösteosten käyttötilanteita.

Esitämme ratkaisuna direktiivin 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti, että sopimuslisenssi säilytetään ensisijaisena teosten käytön opetuksessa mahdollistavana keinona ja sitä täydentämään säädetään opetuksen havainnollistamista koskeva, direktiivin mukainen rajoitussäännös siltä osin, kun saatavilla ei ole lisenssiä. Tämä on myös Ruotsissa valittu ratkaisu. Sopimuslisenssiratkaisu puuttuisi vähemmän tekijöiden ja oikeudenhaltijoiden oikeutettuihin etuihin ja mahdollistaisi rajoitussääntelyn toteutuksen vähemmän tekijöiden oikeuksia rajoittavalla tavalla.

Suomessa on toimivat lisenssiratkaisut teosten ja teosten osien käyttämiseksi opetuksessa ja näitä ratkaisuja näitä oppilaitosten tarpeet täyttäviä malleja on kehitetty vuosia. Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan asiaa enempää perustelematta, että nämä ratkaisut eivät toimisi. Mielestämme tämä perustelematon kanta ei pidä paikkansa. Tekijänoikeusjärjestö Kopiosto on jo yli 10 vuoden ajan tarjonnut tekijänoikeuslain 14 §:n sopimuslisenssin tuella kattavia lisenssejä teosten käyttöön opetuksessa.

Opetuksen ja tutkimuksen vapaudella ei ole tarkoitettu antaa vapautta käyttää tekijöiden luomia teoksia täysin vapaasti. Direktiivillä on säädetty teosten käytöstä opetustoiminnan tukena, mutta nyt hallituksen esitys laajentaisi rajoituksen koskemaan mitä tahansa teoksen käyttämistä, kunhan sillä on jonkinlainen yhteys opetukseen. SKTL ei kannata esitystä.

Siten yhdyimme Kopioston ja Sanaston lausunnoissa todettuun.

b. Opetuksessa käytettävät kokoomateokset (TekL 18 §)

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto katsoo, että esitys ei ole direktiivin mukainen. Esitys puuttuu tekijöiden ja oikeudenhaltijoiden oikeutettuihin etuihin ja teosten normaaliin käyttämiseen. Ei ole oikeasuhtaista säätää tekijänoikeuden rajoituksesta (pakkolisenssi), jolla opetusalan käyttäjäorganisaatiot voisivat rakentaa pysyviä teosten yleisölle välittämispalveluita verkkoon, ja vieläpä tekijänoikeudenhaltijoiden kustannuksella.

Yhdymme Kopioston ja Sanaston lausuntoihin.

c. Korvausta hallinnoiva yhteishallinnointiorganisaatio (TekL 19 a §)

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

SKTL vastustaa opetusta ja tutkimustoimintaa koskevan pakkolisenssin säätämistä. Mikäli Suomessa säilytettäisiin sopimiseen ja osapuolten väliset neuvottelut mahdollistava sopimuslisenssiratkaisu, ei Tekijäl 19 a §:ää ole tarvetta muuttaa.

Yhdymme Sanaston ja Kopioston lausuntoihin.

d. Julkinen esittäminen (TekL 21 §)

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

SKTL vastustaa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettua julkista esittämistä koskevan rajoitussäännöksen laajentamista, jonka mukaan näytelmä- ja elokuvateosten julkinen esittäminen olisi sallittua jumalanpalvelusten ja opetuksen yhteydessä ilman tekijältä hankittavaa lupaa. Tämä ei ole perusteltua. Elokuvateosten siirtäminen vapaan ja korvauksettoman esittämisoikeuden mahdollistavan täyden rajoituksen piiriin tarkoittaisi kotimaisille av-tekijöille 1,8 MEUR korvausten häviämistä. Tämä koskettaisi myös av-kääntäjiä. Esitämme palauttamista uudelleen valmisteluun ja pitäydyttävän direktiivin mukaisessa sääntelyssä. Direktiivi mahdollistaa esim. sopimuslisenssiratkaisun.

Yhdymme Sanaston ja Kopioston lausuntoihin.

e. Opetuskäyttöä koskevan rajoituksen alueellinen soveltaminen (TekL 64 c §)

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto vastustaa esitystä opetuskäyttöä koskevan rajoituksen alueellisesta soveltamisesta. Toteutuessaan esityksellä olisi suuri merkitys tekijöiden korvauksiin. Rajat ylittävää vaikutusta ei saa toteuttaa esitetyllä tavalla. Esitys ei ole tekijän näkökulmasta oikeudenmukainen. Sopimuslisenssisäännöksellä voisi mahdollistaa korkeakoulujen tarpeet.

Yhdymme Tekijäoikeusjärjestö Kopioston lausuntoon.

4. Kysymyksiä kulttuuriperinnön säilyttämisestä (TekL 16.1 §, 16 d ja 16 e §, DSM-direktiivin 6 artikla)

Tekijänoikeuslain 16 §:n 1 momentissa säädettäisiin yleisölle avoimen yleishyödyllisen kirjaston, arkiston tai museon oikeudesta valmistaa kappaleita omissa kokoelmissaan olevasta teoksesta kulttuuriperinnön säilyttämistä varten. Nykyistä 16 d ja 16 e §:ää muutettaisiin niin, että valtioneuvoston asetuksen sijasta arkistoja, kirjastoja ja museoita koskevien säännösten organisatorisesta soveltamisalasta säädettäisiin jatkossa tyhjentävästi 16 e §:ssä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Tekijöiden ja oikeudenhaltijoiden edut on turvattu sopimuslisenssiratkaisuun perustuvassa säännöksessä. Niillä on tilannekohtaisesti mahdollisuus arvioida, onko tietyn kirjaston, arkiston tai museon kanssa teosten käytöstä sopimiselle edellytyksiä. Samalla oikeudenhaltijat voivat arvioida, että tarjottava lisenssi tai käyttöluva ei vahingoita kirjallisuuden ensisijaisten markkinoiden edellytyksiä.

Ehdotus laajentaa merkittävästi niiden laitosten piiriä, jotka voivat joko sopimuksen mukaisella luvalla tai rajoituksen nojalla laittaa teoksia kokoelmistaan verkkoon. Esityksessä tulisi seikkaperäisesti käydä läpi, mitkä uudet organisaatiot tulevat laajennuksen myötä säännöksen piiriin.

Yhdymme Sanaston ja Kopioston lausunnoissa esitettyyn.

5.1. Yleisiä kysymyksiä, jotka liittyvät kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttöön kulttuuriperintölaitoksissa

a. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käytöstä kulttuuriperintölaitoksissa säädettäisiin 16 g – 16 j §:ssä. Käytön piiriin voisi kuulua ainoastaan kulttuuriperintölaitosten kokoelmiin kuuluvia teoksia. Valmistelussa on lähdetty siitä, että direktiivin salliman ”kaupallisesta jakelusta poistuneen teoksen (tai teosjoukon)” käytön tavoitteena on varmistaa, että sopimuslisenssin tai tekijänoikeuden rajoituksen nojalla tapahtuvalla käytöllä ei olisi merkittäviä kielteisiä vaikutuksia teosten kaupallisiin markkinoihin. Yhdyttekö tähän käsitykseen? Jos ette, miten direktiivin käsite tulisi ymmärtää?

Kannatamme tätä kohtaa muutettuna.

SKTL yhtyy Kopioston ja Sanaston lausunnoissaan esittämään kantaan.

b. Ehdotetun 16 g §:n mukaan kulttuuriperintölaitoksen kokoelmissa olevan teoksen tai teosten joukon saisi sopimuslisenssin nojalla saattaa yleisön saataviin maantieteelliset rajat ylittävästi (64 d §). Yhdyttekö siihen, että on tarkoituksenmukaista, että yhteishallinnointiorganisaatio tekee arvioinnin siitä, voidaanko käyttöluva teokseen myöntää siten, ettei sillä olisi haitallista vaikutusta käyttöluvan kohteena olevan teosjoukon kaupallisiin markkinoihin? Jos ette, kenen tulisi tehdä tämä arvio ja millä perustein arvio tulee tehdä?

SKTL kannattaa ehdotettua ratkaisua kohdassa 5.1 b.

SKTL yhtyy Kopioston ja Sanaston lausunnoissaan esittämään kantaan.

c. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttämisestä tekijänoikeuden rajoituksen nojalla eräissä tapauksissa säädettäisiin 16 h §:ssä. Pykälässä asetetaan tietyt kriteerit, joiden täytyessä teoksen voidaan katsoa poistuneen kaupallisesta jakelusta, ellei tiedossa ole, että teos on edelleen kaupallisessa jakelussa. Kriteerien tavoitteena on helpottaa sen arvioimista, milloin teoksen voidaan (yleensä) katsoa poistuneen kaupallisesta jakelusta. Onko säännöksistä apua sen arvioimisessa, millä edellytyksin teoksia saa käyttää tekijänoikeuden rajoituksen nojalla?

Kyllä, mutta kriteereitä tulee muuttaa. Miten? [Kohta 5.1.c on todella epäselvästi muotoiltu, se on valmisteltava uudelleen. On hankalaa määrittellä, milloin teos on poistunut kaupallisesta jakelusta, mikä on kaupallista jakelua ja mikä ei. Kuka määrittelee tai kellä on lupa määrittellä tämä? SKTL kannattaa lähtökohtaisesti sääntelyä, jolla pyritään varmistamaan, että kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttöä koskeva sääntely koskee ainoastaan kulttuuriperintölaitosten kokoelmissa olevia teoksia. Kirjallisuuden osalta tulisi käytännössä aina sovellettavaksi uusi Tekijäl 16 g §:n mukainen sopimuslisenssiratkaisu. Sopimuslisenssiin on sisäänrakennettuna se, että tekijät ja oikeudenhaltijat arvioivat, haluavatko ne tarjota lisenssin tietyn teosjoukon osalta ja voivat samalla arvioida annettavan lisenssin mahdolliset vaikutukset teosten kaupallisille markkinoille. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto kannattaa ehdotusta muutettuna ja painottaa erityisesti että, kulttuuriperintölaitoksia koskeva ja kaupallisen jakelun ulkopuolella olevia teoksia koskeva sääntely olisi syytä rajoittaa koskemaan ainoastaan julkistettuja teoksia. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtyy Sanaston, Tekijäfoorumien, Suomen Tietokirjailijoiden ja Suomen Kirjailijaliiton lausunnoissa esitettyyn.]

d. Ehdotetun 16 j §:n mukaan pääasiallinen vastuu tietojen ilmoittamisesta Euroopan immateriaalioikeusvirastoon olisi kulttuuriperintölaitoksilla. Kielto-oikeuden käyttämisestä voisi ilmoittaa myös yhteishallinnointiorganisaatio. Ehdotukseen ei sisälly säännöksiä ns. yhteyspisteestä (Contact Point), joka päättäisi, mitkä organisaatiot voivat käyttää Euroopan immateriaalioikeusviraston kaupallisesta jakelusta poistuneita teoksia koskevaa tietokantaa. Tarvitaanko Suomessa tällaista yhteyspistettä ja jos tarvitaan, minkä tahon tulisi hoitaa tehtävä?

Ei, yhteyspistettä ei tarvita. Yhdymme Kopioston ja Sanaston lausunnoissa esitettyyn.

5.2. Tarkemmat pykäläkohtaiset kannat TekL 16 g - 16 j sekä 64 d §:stä

a. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttäminen sopimuslisenssin nojalla (TekL 16 g §)

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

SKTL kannattaa kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttötilanteiden ratkaisemista sopimuslisenssijärjestelmän avulla, mutta niillä tarkennuksin, mitkä Sanasto ja Kopiosto omissa lausunnoissaan ovat esittäneet. Teosten käytöstä sopimista tukevat ratkaisujen tulee olla aina ensisijaisia tekijänoikeuden rajoitukseen nähden. Korostamme yleisen sopimuslisenssijärjestelmän tärkeyttä. Tämä kohta on syytä valmistella uudelleen.

b. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttäminen rajoituksen nojalla eräissä tilanteissa (TekL 16 h)

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Kannatamme muutettuna.

Pidämme tätä kohtaa puutteellisesti valmisteltuna. Mainitun säännöskohdan sovellusalue on heikosti määritelty ja siihen kuuluu liian laaja kirjo eri aineistolajeja, joiden osalta olisi tullut tehdä huolellisempi analyysi.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtyy Sanaston ja Kopioston esittämiin kantoihin.

Kirjallisia teoksia edustaa kattavasti yksi tai useampi tekijänoikeusjärjestö, jolta kulttuuriperintölaitokset voivat saada käyttö lupia TekijäL 16 g §:n sopimuslisenssiratkaisun myötä.

SKTL kiinnittää huomiota rajoitussäännöksessä siihen, että se koskisi myös sellaisia teoksia, jotka eivät ole koskaan olleet kaupallisessa jakelussa. Tällaisten teosten tulee käsityksemme mukaan olla saatettu ensimmäisen kerran yleisön saataviin tekijän tai oikeudenhaltijan luvalla. Tällä kohdalla ei ole sopivaa säädellä esitetystä muodossa samoilla periaatteilla niin julkistettuja ja julkaisemattomia teoksia.

Yhdymme tekijänoikeusjärjestö Kopioston kantaan, että olisi parasta, että koko kulttuuriperintölaitoksia koskeva ja kaupallisen jakelun ulkopuolella olevia teoksia koskeva sääntely rajoitettaisiin koskemaan julkistettuja teoksia. Direktiivi ei tällaista vaihtoehtoa estä ja se selventäisi rajoituksen soveltamisalaa ja rajaisi sääntelyn piiristä teokset, joita ei koskaan ole julkistettukaan. Lainkohdan keskeinen käsitteistö kaupallisesta saatavuudesta ei julkistamattomiin teoksiin millään tavoin sovellu. Ehdotettu säännös ilmentää kulttuuriperintölaitoksia koskevaa säännöskokonaisuutta vaivaavaa perusongelmaa: samalla järjestelyllä ja samoilla pelisäännöillä koetetaan säädellä sekä julkaistuja ja julkistettuja teoksia että julkistamattomia, yksityishenkilöiden arkistoista yms. lähteistä peräisin olevia aineistoja.

c. Kielto-oikeuden käyttäminen (TekL 16 i §)

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Tekijänoikeusjärjestö Sanasto kannattaa ehdotettua säännöstä tekijän kielto-oikeuden käyttämisestä. Yhdymme Sanaston kantaan. Tekijän tulisi voida kategorisesti kieltää kaikkien teostensa käyttö ilman jokaisen teoksen nimeämistä erikseen. Lisäksi mikäli sopimuslisenssin alaisessa käyttötilanteessa tekijä osoittaa kieltonsa suoraan kulttuuriperintölaitokselle, tulisi kulttuuriperintölaitoksella olla velvollisuus välittää tämä tieto myös alueella toimivalle tekijänoikeusjärjestölle.

d. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttöä koskevien tietojen rekisteröinti (TekL 16 j §)

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

SKTL kannattaa ehdotettua säännöstä kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttöä koskevien tietojen rekisteröinnistä. Yhdymme tässä kohdassa Sanaston lausuntoon.

6. Kysymyksiä sopimuslissenssijärjestelmästä (TekL 26 §, DSM-direktiivin 12 artikla)

a. DSM-direktiivin 12 artiklassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus säätää vaikutukseltaan laajennetusta kollektiivisesta lissensioinnista. Suomessa hyödynnettäisiin tämä kansallinen liikkumavara säilyttämällä tekijänoikeuslain 26 §:ssä säädetty sopimuslissenssijärjestelmä. Pykälää ehdotetaan kuitenkin direktiivin perusteella tarkennettavaksi. Samassa yhteydessä tehtäisiin eräitä teknisiä ja rakenteellisia muutoksia pykälään. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Sopimuslissenssijärjestelmällä on Suomessa pitkät perinteet ja järjestelmä toimii pääosin moitteetta. Järjestelmä mahdollistaa teosten joustavan lissensioinnin tekijöiden ja käyttäjien edut turvaten. Lähtökohtaisesti lisäsääntelylle ei nähdä tarvetta, mutta toisaalta hallituksen esitysluonnoksessa esitetyt täsmennykset tekijänoikeuslain 26 §:n vastaavat pitkälti tekijänoikeusjärjestöjen toimintaa ja käytäntöjä.

Lakiehdotus on sellaisenaan hyväksyttävissä, mutta sitä koskevissa esitysluonnoksen perusteluissa on sen sijaan kohtia, jotka muuttavat sopimuslissenssiä koskevaa tulkintalinjaa niin radikaalisti, että ne ovat mielestämme harhaanjohtavia, tarpeettomia ja vaillinaisesti perusteltuina ne tulisi poistaa. Siitä syystä esitimme tässä kohdassa, että kannatamme muutettuna.

Yhdymme tekijänoikeusjärjestöjen Sanaston ja Kopioston kantaan.

b. DSM-direktiivin 12 artiklan 3 kohdan a-alakohdassa edellytetään yhteishallinnointiorganisaation olevan valtuutustensa perusteella riittävän edustava lissenssin kohteena olevien teosten oikeudenhaltijoiden ja oikeuksien suhteen. Miten riittävä edustavuus varmistetaan, ja miten sitä tulisi arvioida sopimuslissenssiorganisaation hyväksymisen yhteydessä?

Nykyinen sääntely on toimiva.

Tekijöiltä ja oikeudenhaltijoilta saatavat oikeuksien hallinnointivaltuutukset muodostavat tekijänoikeusjärjestöjen toiminnan ytimen. Suomen kääntäjien liitto katsoo, että tekijänoikeusjärjestöjen työ on mittaamattoman arvokasta tekijöille. Hallinnointivaltuutukset muodostavat myös pohjan, jonka perusteella järjestöjen edustavuutta tietyn teoslajin tai oikeuksien tyyppin osalta voidaan arvioida.

Yhdymme tekijänoikeusjärjestö Sanaston kantaan, jonka mielestä nykykäytäntö, jossa Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi järjestöjen edustavuuden järjestöjen tiettyä sopimuslisenssialuetta koskevan hakemuksen yhteydessä, on riittävä. Hakemusprosessin aikana ministeriön on mahdollista hankkia tarvittavaa lisäselvitystä, mikäli sellaiselle nähdään tarvetta.

Muistutamme myös tekijänoikeusjärjestö Kopioston kannasta, jonka mukaan sopimuslisenssijärjestön hyväksymistilanteet vaihtelevat voimakkaasti eikä ole tarkoituksenmukaista säätää mekanistisia tai liian sitovia ennako-ohjeita. Ehdotuksessa käytetty edustavuuden kriteeristö; ”riittävä edustus nimenomaisten kirjallisten valtakirjojen perusteella Suomessa käytettyjen teosten tietyn alan tekijöiden osalta sopimuksen kohteena olevan teostyyppin ja oikeuksien alueella” antaa ministeriölle hyvät puitteet käyttää harkintaansa järjestöjä hyväksyessään. Ei ole tarkoituksenmukaista sitoa ministeriön käsiä tarpeettomasti ennalta lisäämällä lakiin tai perusteluihinkaan asiaa koskevaa ohjeistusta, jonka käyttökelpoisuutta on ennalta jokseenkin mahdoton arvioida.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto on tekijänoikeusjärjestöjen Sanasto ja Kopiosto jäsenjärjestö. Yhdymme Sanaston ja Kopioston lausunnoissaan esittämiin kantoihin.

c. Olennaisimmat muutokset 26 §:ssä koskisivat direktiivin 12 artiklan mukaista velvoitetta tiedottaa tekijöille sopimuslisensseistä, tekijän oikeudesta hakea korvausta sekä kielto-oikeuden käyttämisestä. Ehdotus perustuu siihen, että yhteishallinnointiorganisaatiot itse esittävät suunnitelman siitä, miten tekijöille (ja erityisesti ns. ”ulkopuolisille tekijöille”) tiedotetaan direktiivin edellyttämistä asioita. Näin tarvittavat toimenpiteet pysyisivät oikeasuhtaisina tekijöiden etua ajatellen. Onko tämä lähtökohta perusteltu, vai tulisiko tiedottamisesta säätää tarkemmin laissa ns. ”ulkopuolisten tekijöiden” oikeuksien turvaamiseksi? Jos pitäisi säätää tarkemmin, mitä velvoitteita tulisi asettaa?

Lähtökohta on perusteltu. Esitys vastaa direktiiviä. Ei aiheellista lisätä tiedottamistoimenpiteitä tai säätää tarkemmin. Viittamme Sanaston ja Kopioston lausuntoihin.

7.1. Alkuperäinen lähetystoiminta

Pykäliin ehdotetaan muutoksia, joiden tavoitteena on selkeyttää nykyisiä, varsin vaikeaselkoisina pidettyjä säännöksiä. Lisäksi ehdotuksella pantaisiin täytäntöön verkkolähetysdirektiiviä siten, että 25 f §:ssä alkuperäiseen lähetystoimintaan rinnastettaisiin lähettäjäyritysten verkko-oheispalvelut (esim. YLE Arena) ja 64 b §:ään tehtävällä muutoksella varmistettaisiin, että alkuperäiseen lähetystoimintaan hankitut oikeudet kattavat myös radiolähetysten sekä television uutis- ja ajankohtaisohjelmien lähettämisen EU:n alueella, ellei toisin ole sovittu. Verkkolähetysdirektiivin 8 artiklan säännökset, jotka koskevat oikeuksien hankkimista silloin, kun lähettäjäyritys ei oman toimintansa puitteissa itse lainkaan lähetä lähetystä, vaan sen tekee jakelijayritys, ehdotetaan sisällytettäväksi alkuperäistä lähetystoimintaa koskevaan 25 f §:ään. Direktiivi mahdollistaa sen, että tällaisissa tapauksissa voidaan nojautua samankaltaiseen lisensiointimalliin kuin edelleenlähetyksen yhteydessä. Valmistelussa on arvioitu, että Suomessa ei esiinny direktiivin 8 artiklassa tarkoitettuja tilanteita, eikä siten ole pidetty tarpeellisena käyttää hyväksi direktiivin tarjoamaa mahdollisuutta, että tarvittavia oikeuksia voitaisiin hankkia pakollista kollektiivista hallinnointia koskevan sääntelyn perusteella yhteishallinnointiorganisaatiolta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtyy Kopioston esittämään kantaan.

Esitys ei vastaa direktiiviä. Edelleenlähettämistä koskevat kohdat ovat huonosti valmisteltu. Lähetystä ja edelleenlähetyksiä ei voi rinnastaa. Yhdymme tekijänoikeusjärjestö Kopioston kantaan ja esitämme, että esitys palautetaan verkkolähetysdirektiivin implementoinnin osalta uudelleen valmisteluun. Direktiivi tulee implementoida Suomen tekijänoikeuslakiin niin, että sen tarkoitus ja sanamuodot toteutuvat. HE:stä tulee riisua pois kaikki sellainen, joka ei liity verkkolähetysdirektiivin implementointiin.

7.2. Radio- ja televisio-ohjelmien edelleenlähettäminen

Tekijänoikeuslain 25 h §:ssä säädetään radio- ja televisiolähetysten samanaikaisesta ja muuttamattomasta edelleenlähettämisestä. Säännöksillä virtaviivaistetaan lisensiointimarkkinoiden toimintaa tilanteessa, jossa oikeuksien hankkiminen voisi muuten olla haastavaa. Ehdotetuilla säännöksillä pantaisiin täytäntöön verkkolähetysdirektiivin säännökset ja selkeytettäisiin edelleenlähettämistä koskevia säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan, että myös lähettäjäyriyten verkko-oheispalveluiden edelleen lähettäminen olisi mahdollista hankkimalla tarvittavat oikeudet yhteishallinnointiorganisaatiolta sekä edellyttäen, että myös lähettäjäyriyksen suostumus on saatu. Taustalla on se, että verkko-oheispalveluihin usein estetään pääsy asettamalla teknisiä esteitä, ns. maarajoituksia. Esimerkiksi Ruotsin SVT:n kanavien edelleenlähettämiseen on mahdollista hankkia oikeuksia keskitetysti, mutta tämä ei ole koskenut SVT:n verkko-oheispalveluita. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Vastustamme esitystä. Esitämme, että HE luonnos palautetaan verkkolähetysdirektiivin implementoinnin osalta uudelleen valmisteluun. Yhdymme Kopioston hyvin perusteltuun kantaan ja esitämme tämän kohdan uudelleen valmistelua.

Edelleen lähettämisellä olisi oikeudenhaltijoille ja tekijöille, SKTL:n tapauksessa esimerkiksi av-kääntäjille, merkittävä taloudellinen merkitys. Haluamme kiinnittää huomiota siihen, että verkko-oheispalvelujen tarjoaminen ei ole edelleen lähettämistä, eikä sitä voida sellaiseksi kansallisesti säätää.

Kuten tekijänoikeusjärjestö Kopiostokin toteaa, verkkolähetysdirektiivi olisi implementoitavissa ja on jo implementoitu monissa maissa lähinnä teknisenä päivityksenä satelliitti- ja kaapelidirektiiviin, ilman merkittäviä poliittisia jännitteitä. Näin tulisi menetellä myös Suomessa. Tällä hetkellä Suomessa ollaan tilanteessa, jossa HE luonnoksen seurauksena operaattoreiden mahdollisuus hyödyntää av-tekijöiden ja tuottajien tekemää sisältöä jatkossakin korvauksetta liiketoiminnassaan mahdollistettaisiin lain tasolla määrittelemällä televisiokanavien edelleen

lähettäminen alkuperäiseksi lähettämiseksi. Näin ei ole menetelty missään muussa maassa, eikä sellaista ole tietojemme mukaan edes esitetty. Tämä ei missään nimessä ole nyt implementoitavan verkkolähetysdirektiivin tarkoitus. Se ei myöskään vastaa miltään osin sitä, miten edelleen lähettäminen on määritelty direktiiveissä ja kansainvälisissä sopimuksissa, EU-tuomioistuimen ratkaisuisa ja mikä on ollut vakiintunut lisensiointikäytäntö muissa EU-maissa vuosikymmeniä. HE-luonnos tulee palauttaa uudelleen valmisteluun.

8.1. Tekijän korvausoikeus ja korvausten kohtuullistaminen

Esitys sisältää muutoksia tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden aseman parantamiseksi hyödyntämissopimuksissa. DSM-direktiivin 18 artiklassa säädetään yleisestä periaatteesta, jonka mukaan tekijä tai esittävä taiteilija on oikeutettu asianmukaiseen korvaukseen teosten kaupallisesta hyödyntämisestä, ja 20 artiklassa korvausta koskevan sopimusehdon sovittelusta muuttuneista olosuhteista johtuen. Voimassa olevan tekijänoikeuslain 29 §:ssä säädetään (direktiiviä laajemmin) kohtuuttoman sopimusehdon sovittelusta, ja pykälän perusteella on mahdollista kohtuullistaa niin alun perin kohtuutonta sopimusehtoa kuin reagoida muuttuneista olosuhteista johtuvaan kohtuullistamistarpeeseen. Näin ollen ehdotetaan vain huomioon otettavien kriteerien laajentamista vastaamaan paremmin direktiivissä lueteltuja arviointikriteerejä. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto SKTL vastustaa esitystä ja esittää tämän kohdan palauttamista uudelleen valmisteluun, sillä esitys ei vastaa direktiiviä.

Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tekijöillä on oikeus saada asianmukainen ja oikeasuhteinen korvaus teostensa käytöstä. Suomalaiset tekijöitä ja esittäviä taiteilijoita edustavat järjestöt ovat katsoneet, että direktiivin velvoitteet voidaan toteuttaa parhaiten kollektiivisella sopimisella. Euroopan neuvoston ministerikomitea linjasi joulukuussa 2018, että eurooppalainen kilpailuoikeus ei estä itsensätyöllistäjiä sopimasta kollektiivisesti. Euroopan komission hanke itsensätyöllistäjien kilpailuoikeudellisen aseman selkiyttämiseksi valmistuu vuoden loppuun mennessä. Kollektiivinen sopiminen tulisi mainita yhtenä vaihtoehtona myös hallituksen esityksessä.

Nykyisen korvaustason kohtuullisuuden arviointi puuttuu hallituksen esitysluonnoksesta kokonaan. Asianmukaista ja oikeasuhtaista korvausta koskevan periaatteen implementointi lakiin olisi ensimmäinen askel sen varmistamiseksi, että riittävät edellytykset luovan työn tekemiselle ja toimeentulolle taataan luovien sisältöjen kulutuksen siirtyessä aiempaa enemmän digitaaliseen ympäristöön.

Yhdymme Suomen Kirjailijaliiton ja Suomen Tietokirjailijoiden sekä Tekijäfoorumin lausuntoon. SKTL on Tekijäfoorumin jäsenjärjestö.

8.2. Tekijän oikeus selvitykseen teosten kaupallisesta hyödyntämisestä

Ehdotetun tekijänoikeuslain 30 §:n tarkoituksena on turvata tekijälle mahdollisuus saada tietoa teoksen kaupallisesta hyödyntämisestä. Kysymys on uudesta, pakottavasta säännöksestä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto vastustaa ehdotusta avoimuusperiaatteen (19 art) implementoinniksi ja esittää tämän kohdan palauttamista uudelleen valmisteluun. Ehdotus ei ole direktiivin mukainen. Ehdotuksessa on useita selkeitä puutteita direktiivin sisältöön ja sanamuotoon verrattuna. Esitetty käytäntö ei ole tarpeeksi perusteellinen ja sitä tulisi tarkentaa.

Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tekijät ja esittävät taiteilijat saavat säännöllisesti ajantasaisia, merkityksellisiä ja kattavia tietoja teostensa ja esitystensä käytöstä ja siitä syntyneistä tuloista.

Monilla aloilla tekijät saavat puutteellisesti tai eivät saa ollenkaan tietoja teostensa hyödyntämisestä. Tietojen saanti on olennainen edellytys sille, että tekijät ja esittävät taiteilijat voivat arvioida korvauksen kohtuullisuutta ja käyttää 20 artiklan mukaista sopimuksen kohtuullistamismekanismeja.

Yhdyimme tämän kohdan osalta Tekijäfoorumin lausuntoon. SKTL on Tekijäfoorumin jäsenjärjestö.

8.3. Tekijän oikeus perua oikeudenluovutus

Ehdotetussa 31 §:ssä säädettäisiin tekijän oikeudesta perua oikeudenluovutus, mikäli teosta ei ole hyödynnetty laissa säädetyssä ajassa. Kysymys on pakottavasta säännöksestä, mistä johtuen nykyiset tahdonvaltaiset, teostyyppikohtaiset säännökset poistettaisiin tekijänoikeuslaista. Ainoana poikkeuksena olisivat elokuvateoksia koskevat säännökset, jotka säilyisivät ennallaan, mutta muuttuisivat pakottaviksi. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto SKTL esittää tämän kohdan palauttamista uudelleen valmisteluun. Esitetty käytäntö ei ole tarpeeksi perusteellinen ja sitä tulisi tarkentaa.

Luoviin aloihin kuuluvat toimialat ovat hyvin erilaisia. On täysin kestämätön ajatus, että kaikille muille aloille säädettäisiin laissa yhteinen määräaika. Ratkaisu ei huomioi alojen erityispiirteitä.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto katsoo, että peruuttamisoikeudesta tulee säätää Tekijäfoorumin ehdottamalla tavalla: ”Kun tekijä tai esittävä taiteilija on lisensoinut tai siirtänyt teosta tai muuta suojattua aineistoa koskevat oikeutensa, hänellä on oikeus peruuttaa lisenssi tai oikeuksien siirto kokonaan tai osittain ja pitää saamansa palkkio, jos teosta tai muuta suojattua aineistoa ei hyödynnetä alan erityispiirteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa aktiivisesti ja tehokkaasti. Hyödyntäminen on aktiivista ja tehokasta, jos se on vähintään alalla yhteisesti laaditun suosituksen tai kollektiivisopimuksen mukaista.”

Lainsäädännöllä ei saa mahdollistaa tilannetta, jossa teos on hyödyntämättä, tai sitä ei hyödynnetä aktiivisesti, mutta tekijän ei olisi mahdollista saada oikeuksiaan takaisin. Alakohtaiset erityispiirteet voidaan ottaa parhaiten huomioon kollektiivisella sopimisella. Tekijän oikeus pitää saamansa palkkio on tärkeää todeta lakitekstissä, pelkkä maininta perusteluissa ei riitä.

Luonnoksen mukaan työ- tai virkasuhteessa luodun teoksen osalta työnantajalle jäisi aina rinnakkainen oikeus käyttää teosta. Ehdotus on direktiivin vastainen ja siitä tulee luopua. Työnantajan tekijänoikeudellisen aseman tulee perustua aina sopimiseen työntekijän kanssa, ei laintasoiisiin oikeudensiirtoihin. Tekijän asemaa heikentävää sääntelyä ei tule tuoda osaksi tekijöiden suojaksi tarkoitettua osaa tekijänoikeuslaista ilman perusteellista selvitystä, keskustelua ja työsuhdetekijänoikeutta koskevien säännösten vaikutusten arviointia erilaisiin työsuhteisiin.

Kokonaisuudessaan yhdyimme Tekijäfoorumin, Sanaston sekä sisarjärjestöjemme Suomen Kirjailijaliiton, Suomen Tietokirjailijat ry:n ja Finlands Svenska Författareförening fr:n lausunnoissa esitettyyn.

Haluamme erityisesti korostaa Suomen Tietokirjailijat ry:n lausuntoa, jossa sanotaan seuraavaa:

”Ehdotetun 3 momentin sanamuoto ja perustelut jättävät epäselväksi onko tarkoitus laajentaa normaalikäytösääntö koskemaan myös sellaisia työsuhteen aikana luotuja teoksia, jotka eivät liity työntekijän tehtäviin. Onko tarkoitus, että työnantaja saisi rinnakkaisen käyttöoikeuden opettajan työsuhteen aikana, mutta tämän vapaa-ajalla tekemään teokseen? Nyt ehdotettu 3 momentti tarkoittaisi, että työnantajalla ei olisi pelkästään oikeus käyttää työsuhteessa luotua teosta työntekijän työsuhteen ajan vaan myös sen jälkeen koko tekijänoikeuden voimassaoloajan. Näin esimerkiksi opettajan tai tutkijan tulisi hyväksyä, että hänen luomaansa teosta hyödynnetään työnantajan toiminnassa korvauksetta rajattoman pitkän ajan. Opettajien ja tutkijoiden kohdalla normaalikäytösääntö ei päde. Opettajien ja tutkijoiden tehtävänä ei ole laatia opetusmateriaalia ja teoksia korkeakoululle. Heidän tehtävänä on opettaa ja tutkia. Opettajien ja tutkijoiden työsuhdetekijänoikeudesta Tekijänoikeuskomitean mietinnössä on aikanaan todettu, että ”yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten opetus- ja tutkimustehtävät ovat sen luonteisia, että niitä suoritettaessa syntyvien teosten tekijänoikeus tulee kokonaisuudessaan jäädä työntekijälle. Tätä edellyttävät tieteen, tutkimuksen ja taiteen vapaus ja kehitys.”

(Tekijänoikeuskomitean III osamietintö. Pj. Jukka Liedes 1987:7. s. 190) Hallituksen esityksessä uudeksi oppivelvollisuuslaiksi todetaan, että ”Opettajien koulutukseen ja työnkuvaan ei lähtökohtaisesti kuuluisi oppimateriaalien tekeminen. Jos työnantaja teettää opettajilla oppimateriaalia yhteiseen käyttöön, tulisi oppimateriaalin tekemisestä ja niihin liittyvistä tekijänoikeuksista sopia aina erikseen.” (HE 173/2020 vp s. 101). Esitysluonnoksessa on ohitettu kokonaan työsuhdetekijänoikeuteen liittyvän keskustelun tarkastelu eikä ole tuotu esiin eri ammattiteissa toimivien henkilöiden työsuhdetekijänoikeudellisen aseman eroja. Esityksestä puuttuu vaikutusten arviointi ja asianmukainen perusoikeuspunninta. Silloin, kun lakiin ehdotetaan muutoksia aikaisempaan oikeustilaan, niin asianmukaiseen lainvalmisteluun kuuluvat myös asianmukaiset perustelut eli luotettava selvitys siitä, mikä on nykyinen oikeustila ja miksi sitä on nyt syytä muuttaa. Nyt näin ei ole tehty.”

8.4. Kustannussopimuksia koskevasta erityissäätelystä

Ehdotetussa 35 – 37 §:ssä säädettäisiin kustannussopimuksista. Säännöksiä on muutettu tavoitteena modernisoida voimassa olevia kustannussopimuksiin liittyviä säännöksiä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto pitää erittäin tärkeänä, että kustannussopimuksia koskevaa sääntelyä ei poisteta tekijänoikeuslaista.

Ehdotettu 35 § – Nykyistä oletettavaa, jonka mukaan kustannussopimus kattaa vain painetun kirjan, ellei toisin nimenomaisesti sovita, ei tule laajentaa. On erittäin tärkeää, että julkaisumuodoista sovitaan jatkossakin nimenomaisesti. Esitämme uuden momentin lisäämistä: ”Oikeus julkaista teos e-kirjana tai äänikirjana ei siirry kustantajalle, ellei siitä ole nimenomaisesti sovittu tekijän ja kustantajan välillä.” Siirtyneiksi katsotaan vain oikeudet, joista on sovittu. Uudessa momentissa tulee mainita äänikirjojen lisäksi myös e-kirjat.

Yhdymme myös sisarjärjestöjemme Suomen Kirjailijaliiton, Suomen Tietokirjailijat ry:n ja Finlands Svenska Författareförening fr:n lausunnoissa esitettyyn.

Ehdotettu 36 § – Pidämme tärkeänä, että tekijän tilaisuus tehdä teokseen muutoksia on samansisältöinen riippumatta siitä, onko kyseessä painettu vai sähköinen laitos.

Yhdymme myös sisarjärjestöjemme Suomen Kirjailijaliiton, Suomen Tietokirjailijat ry:n ja Finlands Svenska Författareförening fr:n lausunnoissa esitettyyn.

Ehdotettu 37 § – Katsomme, että selkeyden vuoksi tekijän oikeus julkaista teos olisi hyvä liittää peruuttamisoikeuden käyttämiseen. Peruuttamisoikeuteen tulee liittää velvollisuus hyödyntää teosta aktiivisesti ja tehokkaasti.

Yhdymme myös sisarjärjestöjemme Suomen Kirjailijaliiton, Suomen Tietokirjailijat ry:n ja Finlands Svenska Författareförening fr:n lausunnoissa esitettyyn.

Nykyinen 33 § – Esitämme pykälää säilytettäväksi, sillä ammattimaiseen kustantamiseen kuuluu, että kustantajalla on tehtäviä ja velvollisuuksia. Ehdotus heikentäisi kääntäjien asemaa.

Yhdymme myös sisarjärjestöjemme Suomen Kirjailijaliiton, Suomen Tietokirjailijat ry:n ja Finlands Svenska Författareförening fr:n lausunnoissa esitettyyn.

Nykyinen 34 § – Ehdotettu uusi säännös on ristiriidassa kirja-alan sopimuskäytännön ja nykyisen lain kanssa. Ehdotus heikentäisi merkittävästi tekijöiden asemaa. Ehdotettu 31 § tulee muuttaa Tekijäfoorumin esittämään muotoon (ks. tarkemmin kohta 8.3.).

Yhdymme myös sisarjärjestöjemme Suomen Kirjailijaliiton, Suomen Tietokirjailijat ry:n ja Finlands Svenska Författareförening fr:n lausunnoissa esitettyyn.

Nykyinen 35 § – Poistettavaksi ehdotetun nykyisen 35 § tilalle esitetty 30 § tulee muuttaa Tekijäfoorumin esittämään muotoon (ks. tarkemmin kohta 8.2.).

Yhdymme myös sisarjärjestöjemme Suomen Kirjailijaliiton, Suomen Tietokirjailijat ry:n ja Finlands Svenska Författareförening fr:n lausunnoissa esitettyyn.

8.5. Tekijän oikeus rinnakkaistallentaa tieteellinen artikkeli

Ehdotetussa 38 §:ssä säädettäisiin tekijän oikeudesta rinnakkaistallentaa tieteellinen artikkeli. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Vastustamme esitystä. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto edustaa kääntäjien ja tulkkien lisäksi noin 100 kääntämisen ja tulkkauksen alan opettajaa ja tutkijaa.

Yhdymme tekijänoikeusjärjestö Kopioston kantaan.

Ehdotettu säännös ei perustu mihinkään direktiiviin (DSM tai aikaisemmat direktiivit) ja se on tekijän perusoikeuksien, suhteellisuusperiaatteen ja sopimusvapauden vastainen. Tästä syystä se tulee poistaa esityksestä. Esityksen perusteluissa ei ole huomioitu sopimusoikeudellisia, oikeudellisesti sitovia periaatteita ja kansainvälisissä sopimuksissa lainvalintaa koskevia tilanteita.

On tärkeää, että tutkijat saavat itse päättää, miten heidän työnsä tekijänoikeudellisesti suojattuja tuotoksia hyödynnetään ja missä niitä julkaistaan. Tutkijoiden tekijänoikeuksilla on erityinen yhteys tutkimuksen ja korkeimman opetuksen vapauteen. Tutkimuksen vapautta ei ole ilman oikeutta päättää julkaisutavasta ja -kanavista.

Tällä hetkellä yhteiskunnassa käydään keskustelua tieteen avoimuudesta. Tieteen avoimuus ja julkisuus ei kuitenkaan tarkoita maksuttomuutta, vaan mahdollisuutta päästä tiedon äärelle, ei julkaisujen ilmaista saatavuutta. Tekijällä on silti aina oikeus korvaukseen työstään. Kaikki palvelut ja julkaisut vaativat resursseja, ylläpitoa ja laadunvalvontaa. Vaatimuksen ilmaisesti saatavuudesta ovat omiaan vaarantamaan kansallisen tiedekustantamisen.

Kopioston esityksessä sanotaan myös seuraavaa:

“Yksilön varallisuusoikeuksiin kuuluvan oikeuden ja sananvapauden rajoittaminen ja kaventaminen esitetyllä tavalla vaatii tarkempia perusteluja ja myös kolmen kohdan testin arvioimista. Rinnakkaistallentaminen puuttuu kohtuuttomasti tekijän omaisuuden suojaan, tutkimuksen ja korkeimman opetuksen vapauteen, kustantajien elinkeinovapauteen sekä yksilöiden sopimusvapauteen. Kyse ei ole oikeudesta vaan tekijän perusoikeuksiin kuuluvien oikeuksien kaventamisesta ja rajoittamisesta. Tekijän TekL 2 §:n mukaisesti yksinoikeuksiin kuuluu oikeus päättää, missä ja miten hän haluaa julkaista teoksensa. Tekijällä tulee olla myös rajoittamaton oikeus halutessaan luovuttaa yksinomaisia julkaisu-oikeuksia haluamalleen taholle. Tätä oikeutta ei voi rajoittaa ilman painavia perusteita.

Esityksen perusteluissa ei ole huomioitu lainkaan tyypillisiä tilanteita, joissa tutkijan tekemään julkaisusopimukseen liittyy elementtejä Suomen tai EU:n ulkopuolisiin maihin, esimerkiksi jos kustantaja on yhdysvaltalainen ja sopimuksessa on valittu sovellettavaksi laiksi Yhdysvaltain laki ja toimivaltaiseksi tuomioistuimeksi jonkun Yhdysvaltain osavaltion tuomioistuin. Tällaisissa tilanteissa ei Suomen tekijänoikeuslain rinnakkaistallennusta koskevalla pakottavallakaan säännöksellä ole mitään vaikutusta tai merkitystä. Julkaistessaan artikkelin avoimesti verkossa, tutkija loukkaa sopimusta ja on siitä vastuussa sopimuksen perusteella yhdysvaltalaiselle kustantajalle.

Luonnoksestakin käy ilmi, että tosiasiaassa sääntelyn taustalla ovat korkeakoulujen rahoitusongelmat ja kansainvälisten tiedekustantajien sähköisten aineistojen lisenssimaksut. Tutkijoiden perusoikeuksien kaventaminen ei ratkaise tätä ongelmaa, vaan saattaa kotimaiset tutkijat eriarvoiseen asemaan ulkomaisiin tutkijoihin nähden sekä kuolettaa kotimaisen tiedekustantamisen kokonaan. Tuskinpa korkeakoulut myöskään lopettavat kansainvälisten tiedekustantajien sähköisten aineistojen tilauksia, vaikka kotimaisten tutkijoiden artikkelit olisivatkin maksutta heidän omissa julkaisuarkistoissansa saatavilla.

Säännöksen 2 momentin mukaan, vaikka teoksella olisi useita tekijöitä, jokainen tekijä saisi rinnakkaistallentaa artikkelin riippumatta muiden tekijöiden suostumuksesta. Tämä loukkaa merkittävästi muiden tekijöiden oikeuksia, eikä miltään osin täytä tekijänoikeuslain 2 §:n oikeuksien rajoittamista koskevan kolmen kohdan testin vaatimuksia. Rinnakkaistallennusoikeus ei voi olla riippumaton yhteisteoksen kohdalla muiden tekijöiden oikeuksista. Tämä on myös vastoin TekL 6 §:n yhteisteoksen säännöksiä. Tältä osin lakiesityksessä ei ole mitään mainintaakaan.

Ehdotettu 38 § on kaikilta osin tekijän perusoikeuksien, suhteellisuusperiaatteen ja kolmen kohdan testin vastainen. Säännös tulee poistaa virallisesta hallituksen esityksestä. “

8.6. Esittävän taiteilijan yksinoikeuden laajentaminen

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tekijänoikeuslain 45 §:ää siten, että kuvatallenteelle tallennetun esityksen tekijänoikeudellinen suoja laajenisi vastaamaan lähtökohtaisesti äänitallenteelle tallennetun esityksen oikeuksia. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Viittaamme Kopioston lausuntoon.

Kannatamme esitystä ja esittävien taiteilijoiden oikeuksien laajentamista vastaamaan paremmin pohjoismaista käytäntöä.

8.7. Tekijänoikeuksista vapaista (public domain) teoksista otetut valokuvat (TekL 49 a §, DSM-direktiivin 14 artikla)

Valokuvaajan lähioikeutta ehdotetaan kavennettavaksi siten, että valokuva teoksesta, jonka suoja-aika on päättynyt, ei tulisi valokuvaajan lähioikeussuojan piiriin. Tavoitteena on varmistaa, että toisella suojamuodolla ei voida estää tekijänoikeudesta vapaiden (public domain) teosten käyttämistä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Yhdymme tekijänoikeusjärjestö Kopioston kantaan tässä kohdassa ja kannatamme esitystä muutettuna.

9.1. "Lyhyet otteet"

DSM-direktiivin 15 artiklan mukaisesta lehtikustantajan lähioikeudesta säädettäisiin tekijänoikeuslain 50 §:ssä. Uudella lähioikeudella suojattaisiin lehtikustantajan oikeutta määrätä lehtijulkaisun saattamisesta yleisön saataviin tietoverkoissa tietoyhteiskuntapalvelun tarjoajan toimesta. Direktiivissä suojan kohde jää jokseenkin avoimeksi, ja suojan kohde on rekonstruoitu siten, että se mahdollisimman hyvin kattaisi sellaiset käyttömuodot (käyttö uutisseuranta- ja uutiskoostepalveluissa), joita direktiivissä on tavoiteltu. Eräänä haasteena on kysymys siitä, miten tulisi suhtautua direktiivin säännökseen, jonka mukaan suojan piiriin eivät kuulu "erittäin lyhyet otteet tai yksittäiset sanat". Direktiivissä ei määritellä tarkkaa rajaa sille, minkälaiset otteet ovat sallittuja, eikä sellaista aseteta myöskään 50 §:ssä. Sen sijaan säännöksessä lähtökohtana on, että myös epäolennaisten otteiden toistuva käyttö voi loukata tekijänoikeutta, ja sen perusteella on ehdotettu sanamuotoa, joka vastaa nykyistä tietokantasuojaa (tietokantadirektiivissä on vastaavanlainen konstruktio, eli myös tietokannan epäolennaisten osien toistuva käyttö voi kuulua yksinoikeuden piiriin). Valmistelun aikana työpajoissa toivottiin, että ainakin otsikko olisi laissa säädetty "vapaaksi". Jos pidätte tarpeellisena, että laissa säädetään tietty sana- tai merkkimäärä, jonka käyttö olisi aina sallittua, niin minkä pituinen sana- tai merkkimäärän tulisi olla? Miten vastaavasti määriteltäisiin muiden suojan kohteiden (esim. valokuva tai audiovisuaalinen aineisto) osalta sallitun käytön määrä?

Viittamme Kopioston ja Sanaston lausuntoihin.

9.2. Lehden toisintaminen toisessa sanoma- tai aikakauslehdessä (voimassa oleva TekL 23 §)

Valmistelussa on arvioitu, että voimassa olevan TekL 23 §:n säilyttäminen ei ole mahdollista, sillä siinä on olennaisesti kysymys sanoma- tai aikakauslehden kilpailijan (toisen sanoma- tai aikakauslehden taholta, joka on samalla myös tietoyhteiskunnan palvelu) oikeudesta toisintaa sanoma- tai aikakauslehdessä julkaistu artikkeli, joka lienee lähtökohtaisesti laajempi kuin "erittäin lyhyt ote tai yksittäiset sanat". Yhdyttekö tähän arvioon? Jos ette, millä perusteella tulisi katsoa, että kilpaileva sanoma- tai aikakauslehti ei käytä hyväkseen sanoma- tai aikakauslehden tekemiä investointeja sisällöntuotantoon, jonka johdosta uutisartikkelin toisintaminen olisi sallittua suoraan lain nojalla, kun sen sijaan vastaavan pituisen otteen käyttäminen esimerkiksi uutiskooste- tai uutisseurantapalvelussa olisi kiellettyä?

Viittamme Kopioston lausuntoon.

9.3. Internetin hakupalvelut

Direktiivin 15 artiklassa tai sen esitöissä ei ole mainintaa siitä, että sanoma- ja aikakauslehden lähioikeudella olisi vaikutusta internetin hakupalveluihin (esim. Google hakupalvelu, Bing, Ecosia ym). Lähtökohtaisesti voidaan katsoa, että direktiivillä ei ole tarkoitettu olevan vaikutusta hakupalveluiden toimintaan ja että direktiivissä olevaa viittausta siihen, että linkittäminen ei kuulu yksinoikeuden piiriin, voidaan tulkita samansuuntaisesti. Toisaalta direktiivissä ei nimenomaisesti myöskään suljeta pois tämänkaltaisia tietoyhteiskuntapalveluiden tarjoajia yksinoikeuden soveltamisalasta. Onko sanoma- tai aikakauslehden lähioikeussuojan yhteydessä tarpeen ottaa kantaa hakupalveluiden toimintaan? Jos on, miten asiaan tulisi ottaa kantaa esityksessä?

Viittamme Kopioston lausuntoon.

9.4. Tekijöiden osuus lehtikustantajan saamista korvauksista

Ehdotuksen (ja DSM-direktiivin) mukaan tekijällä on oikeus asianmukaiseen osuuteen lehtikustantajan saamasta korvauksesta. Tulisiko tekijöiden osuutta määritellä tarkemmin laissa? Jos katsotte, että tekijöiden osuus korvauksesta tulee määritellä, tulisiko sen olla prosenttiosuus vai jotain muuta? Minkä suuruinen osuus?

Kyllä. Miten? [Emme osaa sanoa. Korvauksen tulisi kuitenkin olla kohtuullinen, asianmukainen korvaus. Vähimmäiskorvaus tulisi määritellä kollektiivisesti.]

9.5. Tarve sopimuslissenssisäännökselle tekijöiden korvausosuuden hoitamiseksi

Sanoma- ja aikakauslehdet sisältävät suuren määrän eri aineistoja. Jotta lehtikustantajat välttyisivät neuvottelemasta kunkin tekijänoikeuden haltijan kanssa erikseen asianmukaisista korvauksista, voi olla molemmille osapuolille helpompaa, että asia hoidettaisiin sopimuslissenssisäännöksellä joka mahdollistaisi sen, että lehtikustantaja voisi neuvotella yhteishallinnointiorganisaation kanssa keskitetysti korvausosuudesta ja korvaukset tilitettäisiin organisaation kautta tekijänoikeuden haltijoille. Pitäisikö lakiehdotukseen lisätä asiaa koskeva sopimuslissenssisäännös? Voitte halutessanne perustella kantaanne lyhyesti vastauksenne yhteydessä.

Kyllä [Kannatamme muutettuna. Viittaamme Kopioston lausuntoon.]

Jos yllä oleva vastauskenttä loppui kesken, voitte jatkaa tässä.

-

9.6. Sanoma- tai aikakauslehden lähioikeussuoja - arvio ehdotetusta TekL 50 §:stä kokonaisuudessaan

Arvioikaa nyt ratkaisua kokonaisuudessaan. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja tai muutosehdotuksia

Yhdymme Tekijänoikeusjärjestö Kopioston kantaan.

10.1. Onko ratkaisussa riittävästi huomioitu eri perusoikeuksien välistä tasapainoa?

Verkkosisällönjakopalvelun tarjoajien vastuusta säädettäisiin tekijänoikeuslain uudessa 6 a luvussa. Sen mukaan verkkosisällönjakopalvelun tarjoaja olisi vastuussa tekijänoikeuden loukkauksesta, joka aiheutuu siitä, että sisällön tuottaja (direktiivissä käytetään ilmaisua ”käyttäjät”) on tallentanut palveluun aineistoa, joka loukkaa tekijänoikeutta. Palvelun tarjoaja ei kuitenkaan olisi vastuussa tekijänoikeuden loukkauksesta, jos palvelun tarjoaja on ryhtynyt asianmukaisesti ja oikeasuhtaisesti toimenpiteisiin luvan hankkimiseksi tekijältä tai estänyt tekijän tai tämän puolesta toimivan pyynnöstä pääsyn tekijänoikeutta loukkaavaan aineistoon. Direktiivin mukaisilla säännöksillä vahvistetaan tekijänoikeuden toimeenpanoa verkkosisällönjakopalveluissa ja tekijän mahdollisuutta määrätä teoksestaan. Direktiivin vaatimusten mukaisesti säädettäisiin siitä, miten tulisi välttää sitä, että estetään pääsy tekijänoikeutta loukkaamattomaan aineistoon, sekä keinoista, joilla direktiivin vaatimusten mukaisesti parannetaan sisällön tuottajien oikeusturvaa. Direktiivin sääntely on hyvin perusoikeusherkkää ja direktiivin toimeenpanossa on otettava huomioon tekijöiden omistusoikeus, palvelun tarjoajien elinkeinovapaus ja

sisällön tuottajien sananvapaus. Direktiivin toimeenpanossa on pyritty perusoikeusmyönteiseen ja eri perusoikeuksien välistä tasapainoa huomioivaan täytäntöönpanoon. Onko tässä tavoitteessa onnistuttu yleisellä tasolla? Ellei, millä perusteella katsotte, että ehdotettu sääntely on perusoikeuksien vastainen?

Ei

Tässä voitte perustella tarkemmin. Perustelkaa mielellään viittaamalla siihen perustuslakivaliokunnan, EU-tuomioistuimen tai Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuun, johon tukeudutte. Kertokaa myös, miten esitystä tulee mielestänne korjata, ja perustelkaa muutosehdotukset perusoikeuksien toteutumisen kannalta.

Katsomme, ettei tavoitteessa ole onnistuttu yleisellä tasolla.

Perustelujen osalta viittaamme siihen mitä Luovan työn tekijät ja yrittäjät – Lyhty ja Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry (TTVK) ovat asiasta lausuneet, sekä Sanaston ja Kopioston lausuntoihin.

Tiivistetysti:

Hallituksen esitysluonnoksessa ei ole huomioitu riittävästi eri perusoikeuksien välistä tasapainoa, eikä siinä onnistuttu säilyttämään DSM-direktiivissä saavutettua oikeudenhaltijoiden ja käyttäjien intressien välistä suhdetta. Direktiivissä artikla 17 on looginen kokonaisuus, joka hallituksen esitysluonnoksessa on hajotettu ja säännösten ajallinen järjestys sekoitettu. Näin muodostuvaa esitystä ei voida enää pitää direktiivin mukaisena, eikä se vastaa direktiivin tarkoitusta.

Artiklan 17 implementoinnilla on tarkoitus korjata ns. arvokuiluongelma. Direktiivin 17 artiklan tarkoitus on ollut edesauttaa oikeudenhaltijoiden heikkoa neuvotteluasemaa suhteessa verkkosisällönjakopalvelun tarjoajiin ja parantaa näin tekijöiden asemaa. Tämä HE ei tee tätä, vaan heikentää oikeudenhaltijoiden asemaa, ja on näin ollen selvästi direktiivin vastainen mm. siksi, että se ei määrittele verkkosisällönjakopalvelun toimintaa yleisölle välittämiseksi tai yleisön saataville saattamiseksi.

HE:n 6 a luku ei vastaa direktiivin sanamuotoa eikä tarkoitusta. Vaihtoehto HE luonnoksessa esitettylle: direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukainen kansallinen voimaan saattaminen. Tämän HE:n kohdan vaikutustenarviointi olisi myös tehtävä huolella. Esitämme asian saattamista uudelleen valmisteluun.

10.2. Sananvapautta koskevien tekijänoikeuden rajoitusten vahvistaminen (uusi TekL 23 §)

Ehdotetussa uudessa 23 §:ssä säädettäisiin oikeudesta käyttää teosta toisessa teoksessa, eli tarkemmin sanottuna mahdollisuudesta käyttää teosta karikatyyrissä, parodiassa ja pastississa sekä teoksen

satunnaisesta sisällyttämisestä toiseen teokseen. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

SKTL vastustaa ehdotettua ratkaisua.

Kannatamme ensi sijassa tämän kohdan poistamista esityksestä ja yhdyimme perustelujen osalta tekijänoikeusjärjestöjen Kopioston ja Sanaston lausunnoissaan esittämään.

10.3. Pykäläkohtaiset huomiot uudesta 6a luvusta

a. TekL 55 a §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan vastuusta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtyy tekijänoikeusjärjestöjen Kopiosto ja Sanasto lausuntoihin.

b. Ehdotetussa 55 b §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan tiedonantovelvoitteesta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto kannattaa esitystä muutettuna ja yhtyy perusteluiden osalta tekijänoikeusjärjestöjen Kopiosto ja Sanasto lausunnoissa sanottuun.

c. Ehdotetussa 55 c §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan velvollisuudesta estää yleisön pääsy aineistoon. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto vastustaa esitystä ja yhtyy perusteluiden osalta tekijänoikeusjärjestöjen Kopiosto ja Sanasto lausunnoissa sanottuun.

d. Ehdotetussa 55 d §:ssä säädettäisiin kiellosta esittää perusteettomia poistovaatimuksia. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto vastustaa esitystä ja yhtyy perusteluiden osalta tekijänoikeusjärjestöjen Kopiosto ja Sanasto lausunnoissa sanottuun.

e. Ehdotetussa 55 e §:ssä säädettäisiin sisällön tuottajalle annettavasta ilmoituksesta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto vastustaa esitystä ja yhtyy perusteluiden osalta tekijänoikeusjärjestöjen Kopiosto ja Sanasto lausunnoissa sanottuun.

f. Ehdotetussa 55 f §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan velvollisuudesta tarjota keinoja erimielisyyksien selvittelyyn palvelussa. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto vastustaa esitystä ja yhtyy perusteluiden osalta tekijänoikeusjärjestöjen Kopiosto ja Sanasto lausunnoissa sanottuun.

g. Ehdotetussa 55 g §:ssä säädettäisiin palauttamispyyntöä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Emme osaa sanoa

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Tarkempien perusteluiden osalta viittaamme Lyhty ry:n ja Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus (TTVK) lausunnoissa verkkosisällönjakopalveluiden tarjoajien vastuusta sanottuun.

h. Ehdotetussa 55 h §:ssä säädettäisiin tekijänoikeusriitalautakunnasta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto vastustaa esitystä ja yhtyy perusteluiden osalta tekijänoikeusjärjestöjen Kopiosto ja Sanasto lausunnoissa sanottuun.

i. Ehdotetussa 55 i §:ssä säädettäisiin asian käsittelystä tekijänoikeusriitalautakunnassa. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto vastustaa esitystä ja yhtyy perusteluiden osalta tekijänoikeusjärjestöjen Kopiosto ja Sanasto lausunnoissa sanottuun.

j. Ehdotetussa 55 j §:ssä säädettäisiin tekijänoikeusriitalautakunnan ratkaisujen julkisuudesta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Emme osaa sanoa

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtyy perusteluiden osalta tekijänoikeusjärjestöjen Kopiosto ja Sanasto lausunnoissa sanottuun.

k. Ehdotetussa 55 k §:ssä säädettäisiin hyvityksestä ja vahingonkorvauksesta. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtyy perusteluiden osalta tekijänoikeusjärjestöjen Kopiosto ja Sanasto lausunnoissa sanottuun.

l. Ehdotetussa 55 l §:ssä säädettäisiin hyvityksestä ja vahingonkorvauksesta. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtyy perusteluiden osalta tekijänoikeusjärjestöjen Kopiosto ja Sanasto lausunnoissa sanottuun.

m. Ehdotetussa 55 m §:ssä säädettäisiin riitojen käsittelyä koskevista sopimusehdoista. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Suhtaudumme neutraalisti

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

11.1. Neuvottelumekanismi (13 artikla)

DSM-direktiivin 13 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava mahdollisuus saada apua puolueettomalta elimeltä tai sovittelijalta sopimusneuvotteluissa audiovisuaalisten teosten saattamiseksi yleisön saataviin tilausvideopalveluissa. Valmistelussa on arvioitu, että lainsäädäntömme ei aseta esteitä sille, että osapuolet, joilla on lisensiointiin liittyviä vaikeuksia, voivat saada apua sopimukseen pääsemiseksi, esimerkiksi sovittelijoilta asianajajaliiton kautta tai Keskuskauppakamarin sovittelijoilta? Yhdyttekö tähän käsitykseen? Jos ette, miksi?

SKTL ei vastaa tähän kysymykseen.

11.2. Kustantajan oikeus hyvityksiin (16 artikla)

DSM-direktiivin 16 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että kustantajalla on oikeus osuuteen siirrettyjen oikeuksien nojalla maksetuista hyvityksistä. Tekijänoikeuslain 19 §:n mukaan tekijä ei voi luovuttaa toiselle oikeuttaan lainauskorvaukseen, eikä oikeus lainauskorvaukseen siirry kustantajalle kustannussopimuksen nojalla. Vastaavasti tekijänoikeuslain 26 a §:ssä säädettyä hyvitystä yksityisestä kopiointista maksetaan vain alkuperäisille oikeudenhaltijoille, eikä hyvitykseen ole subjektiivista oikeutta. Valokopiointia koskevan tekijänoikeuden rajoituksen nojalla kerättävät korvaukset maksetaan

käytännössä yhteishallinnointiorganisaation tilityssäntöjen perusteella, mikä mahdollistaa myös korvausten maksamisen kustantajille. Valmistelussa nykytilannetta ei ole pidetty tarpeellisena muuttaa. Yhdyttekö tähän käsitykseen? Jos ette, miksi?

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto SKTL katsoo, että nykytila on tyydyttävä ja yhtyy esitykseen. Yksityisen kopioinnin hyvitys tulee edelleen säilyttää alkuperäisillä oikeudenhaltijoilla. Yhdymme Sanaston lausunnossaan esittämään.

11.3. Vaihtoehtoinen riitojenratkaisumenettely (DSM-direktiivin 21 artikla)

DSM-direktiivin vaihtoehtoista riitojenratkaisumenettelyä koskevan 21 artiklan osalta ei ehdoteta muutoksia voimassaolevaan tekijänoikeussäätelyyn. Valmistelussa on katsottu, että nykyinen lainsäädäntö ei aseta esteitä vapaaehtoisten vaihtoehtoisten riidanratkaisumenetelmien käytölle ja sille, että tekijä tai esittävä taiteilija voisi valtuuttaa esimerkiksi tekijöitä tai esittäviä taiteilijoita edustavan organisaation toimimaan puolestaan myös vapaaehtoisessa vaihtoehtoisessa riidanratkaisussa, kuten välimiesmenettelyssä tai sovittelussa. Yhdyttekö tähän näkemykseen? Jos ette, miksi?

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ei yhdy esitettyyn näkemykseen, vaan esittää, että jonkinlainen matalan kynnyksen riidanratkaisuelin tarvitaan. Yhdymme Tekijäfoorumin, Suomen Tietokirjailijoiden ja Suomen Kirjailijaliiton lausunnoissaan esittämään.

12.1. Kuvailu tekijänoikeusjärjestelmän yleisestä merkityksestä

Esityksen vaikutusarvioinnissa (luku 4.2.) on kuvailtu tekijänoikeusjärjestelmän merkitystä yleisesti. Kuvailuun ei ole lisätty sellaista taustatietoa, joka ilmenee jo HE-luonnoksen 1 ja 2 luvusta, joissa kuvaillaan direktiivien sisältöä ja kansallista sääntelytarvetta. Kuvailuun on sisällytetty tekijänoikeusjärjestelmän kansantaloudellista merkitystä, tekijänoikeuden merkitystä luovien alojen ammattilaisten ja luovien alojen yritysten kannalta, sekä laajemmin osana yhteiskunnan tiedonvälitystä ja innovaatioiden edistämistä. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

Kyllä, kuvailussa on virheitä ja puutteita ja sitä on tarpeen täydentää. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtyy Kopioston, Sanaston, Tekijäfoorumin, Suomen Tietokirjailijoiden ja Suomen Kirjailijaliiton lausunnoissaan esittämään.

Tekijänoikeuslaki on säädetty luovan työn tekijöiden suojaksi. Tekijänoikeuksilla vahvistetaan luovan työn jatkuvuus ja tekijöiden mahdollisuus tulla työllään toimeen. Direktiivin vaatimukset eivät toteudu esityksen sisällössä.

12.2. Ehdotusten vaikutukset asiaryhmittäin

a. Tekijänoikeuden rajoituksia ja sopimuslisenssiä koskevat ehdotukset. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

Vaikutustenarviointi ja kuvailu sisältää sekä virheitä että puutteita. Kuvailua on tarpeen täydentää. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtyy Kopioston ja Sanaston lausunnoissaan esittämään.

b. Sopimusehtojen sääntelyyn (tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden asema sopimussuhteissa) liittyvien muutosten vaikutukset. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

Vaikutustenarviointi ja kuvailu sisältää sekä virheitä että puutteita. Kuvailua on tarpeen täydentää.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtyy Tekijäfoorumin lausunnossaan esittämään.

Direktiivin tarkoitus ja sen asettamat vaatimukset tekijöiden suojasta eivät toteudu esityksen sisällössä eikä tekijöiden asema parane, toisin kuin esityksessä väitetään, vaan päinvastoin kustannussopimuksia koskeva ratkaisu heikentäisi kääntäjien asemaa. Tekijöiden asema on yleisesti heikko verrattuna käyttäjäryitysten asemaan. Esitykseen ei ole sisällytetty punnintaa siitä, mitä direktiivin mukaisten tekijöiden asemaa parantavien normien säätämättä jättämisestä seuraa eli sitä, minkälainen vaikutus on esimerkiksi kohtuullisen korvauksen periaatteen tai vaihtoehtoisen riidanratkaisumenetelmän poisjättämisellä. Oikeusohje ei ole yksiselitteinen. Hallitusohjelmaan 2019 on kirjattu, että minimikorvausten määrittelemistä eri taiteenaloilla selvitetään korvauskäytäntöjen yhtenäistämiseksi. Tätä kirjausta ei ole huomioitu. Euroopan komission hanketta itsensäyöllistäjien kilpailuoikeudellisen aseman selkiyttämiseksi ei ole huomioitu.

c. Tekijänoikeuden lähioikeuksiin ehdotettujen muutosten pääasialliset vaikutukset (esittävien taiteilijoiden suojan laajentaminen, lehtikustantajan lähioikeus). Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

Kuvailussa on puutteita ja sitä tulisi täydentää ja täsmentää.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtyy Kopioston lausunnossaan esittämään.

d. Verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan vastuuta koskevan sääntelyn vaikutukset. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtyy Kopioston ja Sanaston lausunnoissaan esittämään.

13. Kysymyksiä perusoikeusarvioinnista

HE-luonnoksen 12 luvussa esitystä arvioidaan perusoikeuksien toteutumisen ja lainsäätämisyjärjestyksen kannalta. Onko analyysissä puutteita, esimerkiksi puuttuuko sellaista perustuslakivaliokunnan tai EU-tuomioistuimen ratkaisukäytäntöä, joka olisi asian arvioimisessa tarpeen ottaa huomioon? Jos puuttuu, mitä tulisi lisätä?

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto katsoo, että analyysissä on puutteita ja esitys on jopa kohtuuton, ja että esitys tulee valmistella uudelleen.

Esityksessä perusoikeuksien välinen tasapaino ei toteudu. Tekijän omaisuuden suojan esiin nostaminen on puutteellista. Sananvapauden toteutuminen tekijän kannalta on ohitettu. Tekijänoikeus on tekijöille tärkeä immateriaalioikeus. Tekijänoikeus suojaa tekijää, eikä tekijän aseman heikentäminen saa olla HE-luonnoksen tarkoituksena. Tällä esityksellä mitataan sivistyksen

hintaa Suomelle. Ilman tekijänoikeuksia, luovan alan tekijöiden, kuten kääntäjien, ansainta tehdään mahdottomaksi. Ilman kääntäjiä ei ole käännöksiä, ja ilman käännöksiä yhteiskuntamme köyhtyy.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtyy Kopioston, Sanaston ja Tekijäfoorumin lausunnoissaan esittämään.

14. Muut yksityiskohdat, joista haluatte lausua

Onko esityksessä muita yksityiskohtia, joita haluatte kommentoida, kuten siirtymäsäännökset, lakien voimaantulo, lain seuranta ja toimeenpano tai jotain muuta vastaavaa?

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto katsoo, että hallituksen esitys uudeksi tekijänoikeuslaiksi on puutteellinen ja se on palautettava uudelleen valmisteluun. Se on saatettava vastaamaan DSM-direktiivin tarkoitusta. Toivomme myös uutta lausuntokierrosta uuden HE-luonnoksen valmistuttua. Virheelliset väittämät on korjattava (viittaamme Kopioston, Sanaston ja Tekijäfoorumin lausuntoihin), poistettava tai muokattava. Esityksessä tulisi myös selkiyttää, mikä on teoskynnyksen ylittävä taiteellinen teos.

Esitys tulisi uudelleen valmistelun jälkeen saattaa lainsäädännön arviointineuvoston käsiteltäväksi.

Esityksestä puuttuu myös maininta tekijänoikeuslain mukaisen lainauskorvauksen ulottamisesta e-aineistoon. Lainauskorvaus tulee ulottaa myös e- ja äänikirjojen lainaamiseen. Lainauskorvauksen tulee olla teknologianeutraali. E-kirjojen lainauskorvaus on mahdollista toteuttaa suhteellisen pienillä lainmuutoksilla tekijänoikeuslakiin, esimerkiksi seuraavasti: "Teoksen tekijällä on oikeus lainauskorvaukseen myös silloin, kun kirjan tai äänikirjan sähköinen kappale välitetään kirjaston käyttäjälle maksutta ja välittäminen on tapahtunut hankitun lisenssin ehtojen mukaisesti."

Yhteenvedo keskeisistä huomioista

Tässä voitte halutessanne esittää lyhyen yhteenvedon lausuntonne keskeisistä huomioista ja kannanotoista.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto katsoo, että hallituksen esitys uudeksi tekijänoikeuslaiksi on puutteellinen. Tämän vuoksi esitys on palautettava uudelleen valmisteluun.

HE on saatettava vastaamaan DSM-direktiivin tarkoitusta. Direktiivi edellyttää parannuksia tekijöiden asemaan, mutta nykyinen HE käytännössä heikentää sitä. Esitys aiheuttaisi toteutuessaan suurta haittaa kotimaisille tekijöille ja tekijänoikeusjärjestelmälle. Tekijöiden, kuten kääntäjien, asemaa heikentävät ehdotukset tulee poistaa esityksestä. Tekijänoikeuslain tulee edistää tekijöiden toimeentuloa, luovan työn tekemisen edellytyksiä ja varmistaa kotimainen korkeatasoinen taide, tiede ja journalismi.

HE-luonnos tulee palauttaa uudelleen valmisteluun myös verkkolähetysdirektiivin osalta.

Yhdymme Sanaston, Kopioston ja Tekijäfoorumin lausunnoissa esitettyyn.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto on valtakunnallinen kääntäjiä ja tulkkeja edustava aatteellinen yhdistys. Edustamme yhteensä 1800 kirjallisuuden kääntäjää, asiatekstinkääntäjää, av-kääntäjää, tulkkia, alan opettajaa, tutkijaa ja opiskelijaa. Vahvistamme kääntäjien ja tulkkien ammatillista asemaa ja edistämme käänös- ja tulkkialaa.

Kavén Jenni
Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry